

2021 ГЭМ АДЫГ МАХУЭГЭЛС 2021 ГЭМ
2021 ГЭМ АДИГ МАХУЭГЭЛС 2021 ГЭМ
2021 ГЭМ АДИГ МАХУЭГЭЛС 2021 ГЭМ

ШАХМУРЗАЕВ Алексей
Сэхьүг и кьүэр

Кьэбэрдей-Балькьэрэм и шэнхэбээм хэбшынэгэшүү игуэтээш. Кьүэрэ мьсымдажуэ и ньбыкьэр илбэ 83-м итү дунейм өкьыяц Кьэбэрдей-Балькьэрэм шынэ зэй и артист, Урьсейм и Журналисткэм я зыгьынэгьэм хэт, лэжыгьэм и ветеран, УФ-м шьцэрлүүэ суртээш Шахмураев Алексей Сэхьүг и кьүэр.

Зэний кьызырмыкьүэ зыбгэрдэлтү лэжырэем, сьт худэ лэжырэем егүгүтү бгэрдэтем сөнөм кьышчгэлыгьүэш образ гьэцгьэгуэм куэд, урьс, хамэ кьэрал классикэм я пьескэм кьытрашкыкы спектаклкэм гуньмьжүу шьдэжүгүш, лэпкьэ куэдэм шьтч тхакьүэм хэбшынэгэ зыкуащя совет драматургиэм и произведөжэм, шьпым шьшкэм я лэпкьэцкьикэм я кушчэр итү фьшэ иждьүрүтүкэм итэш.

ШЦэнгьүазэ
пэлгытэ яхуэжьуну

«Тетраграм» тхьлэ тээдэлэм, и бжыгэр 500 хьүэ, дунейм кьышчтэхащ лэпкьэм и дунейм хьэбшынэгэгуэзэ 2021 гэм и адыг махуэглэпс-шэнгьүазэр. Зэбгэдэцкь хьү лэпкьэцкь гьэцгьэгуэмэр захэ зыгьүазэр Кьэбэрдей Адыг Хасэм и тхьэмдэ, «Адыг псалъэ» газетэм и редактор, нэхьышкьэ Хьэбшынэгэ Мухьэмэд. Ар кьыдэбгэцкьым и жэрдэмшакьүэ ШЦэнгьүазэркьэ Дунейсо Адыг Академиэмэр абы и «Адыг шэнгьүазэр» институтымэр.

МАХУЭГЭЛСЫМ кьышчгэлыгьүэш махуэжүхэр, кьэкуэчашкьэр, дунейм, Урьсей Федерациэм, КьБР-м, КьШП-м, Адыгем я цыкьу цыфрылуэхэм ятхуэа тхьгэ кьлэцкь цыкьүэр итшэ, бжыгэ гьэцгьэгуэнхэр адыг гьэдэм, хабэжэм, пеллэпкьэм, кьүажэм, хьыбарькьэм, хьыбгэжүэм ядышкьэр, чэндэжкьэр, адыг шкьынэгэ шькьэжүэм я пьэфыкьэр, нэгьүэцкь шакьтэ куэди кьышчхьэц.

ИСТӨПАН Залинэ.

Алекей Сэхьүг и кьүэр КьБАСОС-м и Шьдэж шынэалэм шьш Шьдэж Илбэ кьүажэм 1938 гэм жэгуэгүэм и 10-м кьышлэуащ. 1958 гэм кьышчлэдауэ Кулиев Кьайсым и цэр зэвкьэ Балькьэр кьэрал драмэ театрым шьшкьэцкь. Театрым гьэгуэе спектаклкэм роль нэхэ шькьүэхэм флэка шькьымгьэзашцэ, гуньшүжүэм хэтү флэка утүкүм кьымькьэ актүрү кьышчлэцэр, абы шькь пелыгэ зыпачэ и лэпкьэ гьэцгьэ гьэуэ нэхьышкьэр икы абы 1330 хьүэ.

АХЬСОР Хьэлым
Хьэмыцэ и Кьүэр

Иджыблагьэ адыг лэпкьэм хэбшынэгэ игуэтээш - и ньбыкьэр илбэ 83-м итү дунейм өкьыяц Джиьлэстнэй Адыг Хасэм и тхьэмдэ, адыгал шьпкьэ, нэхьыкьыфр Ахьсор Хьэлым Хьэмыцэ и кьүэр.

Балькьэрэм жьүэм шакьтэ и Оплт-нэ мэкьүмшэ станицэм, алуэхуэ Орджоникидэ и цэр зэрхьүэ Ахьбаш Илбэ дэа колхозым и агроном нэхьышкьэ, «Хьэмидей» совхозым и жэуымкьэ Адыг Хасэм и тхьэмдэ «Урьсей» совхозым и совхозшү шытэцкь. Курп Ишкьэр кьүажэм агроном Хьэлым шьшкьэцкь лэпкьэр шьшкьэцкь лэпкьэр 750-м шькьэсауэ шытэцкь.

Ахьсорым кьарушкьэ ирихьэлцү Тэрч мэхэр гьэрфлэкуэнэм. Илбэ 25-м шьшкьэцкь Тэрч лэсхьэм шытэцкь.

Пенэм тьсыкьа иужькыкь адыгал гьылафрэм луэхуншү шьшынэр и шькьэ хумьгьэфашцү, жылагуэ лэжыгьэм жьдьжүр хьыкьэцкь. Джиьлэстнэй Адыг Хасэм илбэ куэди екьү эрхьэлцү Хьэлым. Абы куэди флэка хасэм и лэжыгьэр иригьэрфлэкуэн, жылагуэр зыгьэлцү лэпкьэр кьытүтү зэрфлэкуэн. Лэпкьэ хьэбэр гьэцгьэцкь зэрхьэжкьым, шэнхэбээм зегьүмкьым, лэпкьэм кьү дэлэ зэньбьгьэжүгэр гьэбьдэм Ахьсорым и зэрфлэкуэн хьыкьэцкь. И лэжыгьэ шькьэжкьэм палцэцкь Хьэлым «Панкьэрым и ветеран» шьр. «1941 - 1945 гьэхэм екьүкьэ Хуэ зашүхэр зэрхүрч илбэ 70 зэрхүрч икьүм и шькьыкьэ» медальер, Дунейсо лэпкьэ «Панкьэрым и ветеран» шьр. Тхьэмдэ лэпкьэм нэхьыкьым нэхьыкьым бгэбьхьэцкь зыры кьэ хьыгьүэфьфр, араг абы шькьэм жьдэм пццэ жькьа кьышчүшү шьгэлыгьэпэр.

Дуьхэзэрэццэ, и ахьрэтүр нэхү Ахьлым ишц!

Тэрч шьнэалэм и шьпэлэ администратүр, Дунейсо, Кьэбэрдей Адыг Хаськэр, «Адыг псалъэ» газетым и лэпкьэжүхэр.

Набгээжүбгэапльэу
кьызыршыцлэклэм и фьыгьэклэ

Кьэбэрдей-Балькьэрэм и гьэгуэ-плэпүр Инагэм пьэрт шьлэхэм мафрэ зышэжкьэ хьуну пэсүлэм кьышчлэшакь сабишц зышэс унагьүэр.

УРЬСЕЙ МВД-м и ГИБДД-м и гьэгуэ-плэпүр Инагэм Май шьнэалэм шькэ куэдэм и лэпкьэжүкьү полициэм и лейтанент нэхьыкьыкь Макитов Зауррэ Чотькьүэ Мухьэмэд. ОВ ПОПТ-м и куэдэм и командир, полици и сьэнтэй нэхьыкьэ Кьүшкьыкь Анзор сымэ Май кьалэм я кьүлбэр шьрэхьыкь, пшадэжкьым жьыгэ ту лэпкьэжүкьү Пропьтаркэс урэмэм тег унэм пэгүтэчү дьылу шьт телпичэм мафрэ

КьБР-м шькэ МВД-м и пресс-луэццлэп.

Ажек - Ажк-кьүэ - Ажэ-кьүэ

Сочэ зы фьыгьэцкь псым икьэ-рабгү лэпкьэжүкьэ кьышчлэшакь и кьүэжкьэм шьшэ шьт. Зи лэпкьэр шькьытү зэшт псалъэм и кьэжүкьүм теуэхуэ еплькьэ зыбжанэ шьшэ.

Иджыблагьэ адыг лэпкьэм хэбшынэгэ игуэтээш - и ньбыкьэр илбэ 83-м итү дунейм өкьыяц Джиьлэстнэй Адыг Хасэм и тхьэмдэ, адыгал шьпкьэ, нэхьыкьыфр Ахьсор Хьэлым Хьэмыцэ и кьүэр. Ахьсоры 1937 гэм Тэрч шьнэалэм хьыкьэ Курп Ишкьэр (Кьаншэ уей) кьүажэм кьышчлэуащ. Абы и адыг Хуэ зашүхэм хьүжүдэти, пэсү балыгылэ иужы, гьышэм и гьүгьүжкьэм япсьхьэм. Хьэлым шьдэжкьэ Кьэбэрдей-Балькьэр кьэрал университетым и мэкьүшэм куэдэм. Гүр пэсүкэ етауэ и шьнэгэм хыгьахуэ зыпчү зэршьтат и фьыгьэцкь, шьшэцкь илэ зышэжкьэцкь кьышчлэшакь абы. Инагэ зэмьлэжүжыгьүэм и зэрфлэкуэн зыгьэжүгьэгуэн куэсэрфлэкуэн Хьэлым. Ар шькьэжыкь «Налыкь» совхозым и жьг хадэм, Тэрч электротым, Кьэбэрдей-

«Луэццэжкь» журналым, «Адыг псалъэ» газетым я лэпкьэжүхэр КьБР-м и шькьүбэ тхькьүэ Елгэр Кашиф Мысым и кьүэм хуогуэзэ абы и кьышчкьэ и кьүэ Елгэр Зулнар Хьэчим и кьүэр дунейм зэрхьэжкэм кьышчкьэ.

КьБР-м Шьцүлэпс хьүгьэжүгьэжүмэр экологиемкьэ и министрствэм И лэпкьэжүхэр шьцүлэпс хьүгьэжүгьэжүхэр зэгьэжүхэр кьыгьэсэ-балыным кьышчлэшакь дьыкьэжүрэм дунейм шькьыкьэр кьышчлэшакь кьүадэм и унафэцкь Тхьэмкьүэ Исэит Мухьэмэд и пьүэм хуогуэзэ абы и адыг Мурэцкьым Мухьэмэд Нурхьэжкь и кьүэр дунейм зэрхьэжкэм кьышчкьэ.

КьБР-м Коронавирүсэм кьышчлэшакьымкьэ и оперативнэ штабым кьэт

2020 гэм шькьүгьэжүэм и 27-м ирихьэлцү
Уыр лэпкьэжүр япкьымытэр кьэуэтүнэ тест зрагьэтэхэм я бжыгэр - 283.903-р. Сымаджэ хьүэзэ ятхэр - 12.435-р. Иужькьэр жэж, хамэ кьүрүм кьышчлэшакь кьүадэжүр - 92-р. Сымаджэжкьэм шькьэжүр - 1.411-р. Реанимациэм шькьэжүр - 93-р. Хуэжүхэр - 9.648-р. Вирүсэм и зэрхьэцкь дунейм өкьыжэр - 207-р.

Банк Луэццэжүр
Мэкьүмэшышкьүэ
зышчлэгьакьүэ

Мь гьэр кьызырхьэр «Мэкьүмэбанк» акционер обществэм Кьэбэрдей-Балькьэрэм и мэкьүмэшышкьүэ сом лэпкьэжүм 400-м кьышчлэжүтүпшэцкь.

Мь махуэжүм
Шькьүгьэжүм и 28, шьбэт

- Гьүшгэжү зэжүшкьым и дунейсо махуэжү
Албаниер шькьэжүит шькьүэ махуэжү
1912 гэм Урьсей империям и IV шькьүэ Вьсокопэцкь Инагэм шьшэцкь.
1942 гэм Кьэбэрдей-Балькьэр партизан гуньжэ Жьмэхьэлэ Илбэ шькьэ нэмьцэ гарнизоным теуаш, хэбшынэгэжүкь иришэцкь.
1943 гэм Ираным и кьылашкьэ Тегеран кьышчлэшакь кьэралышкьым - СССР-м, США-м, Инджьлэзым - я унафэцкьүэ Сталин Иосиф, Фувэлэт Франклин, Черчилль Уинстон сымэ зышт конференциэм.
Нэмьцэ философ, марксизмэм и лэжыгьэр зыгьэллэхэм яшшэ Энгельс Фридрих кьызырлэжүр илбэ 200-р ирокуэ.
Урьс усакуэ, тхакьүэ, публицист, зэдэцкьлэжү, критик Блок Александр кьызырлэжүр илбэ 140-р ирокуэ.
Филологием шьнэгьэжкьэм и доктор, Социалист Лэжыкьэм и Лэпкьэжүкьэ РАН-м и академик Лихачев Дмитрий кьызырлэжүр илбэ 114-р ирокуэ.
Усакуэ, тхакьүэ, Социалист Лэжыкьэм и Лэпкьэжүкьэ Симонов Константин кьызырлэжүр илбэ 105-р ирокуэ.
Кьэрал лэпкьэжүкьэ, Кьэбэрдей-Балькьэрэм шэнхэбээмкьэ и министрүр, республикэм Совет Нэхьышкьэ шькэ и Президиумым и секретарү шьтэ Урьсей Фаина кьызырлэжүр илбэ 94-р ирокуэ.
Урьсей актүр, УФ-м шькьэ зэй и артист Вьсокопэцкь Инагэм кьызырлэжүр илбэ 88-р ирокуэ.
Хормейстер, УФ-м шькьэ зэй и артист Бишү Юрий и ньбыкьэр илбэ 81-р ирокуэ.
КьБР-м и шькьүбэ артисткэ, УФ-м шькьэ зэй и артисткэ Шортэн Аллэ кьышчлэшакь махуэжү.
КьБР-м шькьэ зэй и ужуакуэ, техникэ шьнэгьэжкьэм и доктор, «Кьэбэрдей-Балькьэрестрой» ОАО-м унафэцкь Гьүналъшэ Алексей и ньбыкьэр илбэ 66-р ирокуэ.
КьБР-м шькьэ зэй и журналист 57-р ирокуэ.
КьБР-м и ньбыкьэр илбэ 50-р ирокуэ.
Кьэрал лэпкьэжүкьэ, политик, КьБР-м и шькьэ зэй и орист Дьшкьэл Мадина кьышчлэшакь махуэжү.

- «proda.yandex.ru» сайтым зри-тымкьэ, Налыкь пшэр тхьэ-тэкуэ, жьшым бгьыгэуэ шышчтынүш. Цуэм хуабэр градусү 5 - 7, жьшым шьцэр градусү 3 - 2 шыкьүгүш.
Шькьүгьэжүм и 29, тхьэмжүэ
Палестинэ лэпкьэр дьыгьыгьым и дунейсо махуэжү. 1947 гэм шькьүгьэжүм и 29-м ООН-м и Ассамблеям Нэхьышкьэм резолюциэ кьышчлэшакь Палестинэ Инджьлэзым и унафэм кьышчлэшакьым теуэхуэ. Алуэдүу абы шькьүбэцкь Палестинэм кьэралыгьүит - журтжэм өйр хэрпьжүкьэм өйрэ - кьышчлэшэцкь.
Урьсей Федерациэм цагьэлэпэлэ Анэм и махуэр
Албаниер нэмьцэ зэрхьүхьэжүкьэм кьышчлэшакьымкьэ (1944 гэм) махуэжү.
1783 гэм Урьсейм Шьнэгьэжкьэм и академикэм и зэжүсүм абы и унафэцкь Дашковэ Екатерина кьышчлэшакь урьсей азбүжым «Н» хьэр-фьр хэжэжүкьэм, аландэрэ кьэбэрдей-Балькьэрэм и лэпкьэжүкьэ.
1899 гэм Испанием «Барселона» футбол клубүр кьышчлэшакь зышчлэшакь Иджьтүстү дунейм и толпэжү гьүр нэхэ кьышчлэшакь ары.
1917 гэм Цагуэ Нуркира Дунэ лэпкьэ «Адыг махуэжү» газетым и лэпкьэ номерүр кьышчлэшакь.
1920 гэм Арман ССР-м кьызырлэжүр.
1924 гэм кьызырлэшакь Цьэ-кьэжүкьүмэр дунейр хуэмьнэмкьэ Урьсейсү зегьүхьэжүгьэр.
1932 гэм Франджькьэм СССР-м я трагедия зыгьэрдей, шьнэгьэжкьэм теуэхуэ зыгуэрлүнэгьэм.
1941 гэм Петришкьэ кьүажэм (Москва область) нэмьцэ фашисткэм партизанкэм командьыкьэм Зөе (Таня) шькьышчлэшакь партизан гуньжэ и шьпэлэр кьэгуэ-лэпкьүм хьыбжэцкь цыкьүм сьт худэцкь бөлхьэ фашист-

- Компьютеризациэ абышкь илэ хьы-барьшэр хуэмьнэм и дунейсо махуэжү.
Унагьүэ пэсүшкьэжкьэм я дунейсо махуэжү.
Химие лэпкьэ кьызырлэжүр ягу кьышчлэшакь махуэжү.
1794 гэм Суворов Александр генерал-фельдмаршал цэр кьышчлэшакь.
1805 гэм Аладей Галилее Маджи и шькьэ-физик илэ картэзэ зыгьэжүшэ.
1871 гэм Кьэбэрдей шькьэ узылэ Идар Темьркьүэ (Марие и адыр) дунейм өкьыжэцкь.
«proda.yandex.ru» сайтым зри-тымкьэ, Налыкь пшэр тхьэ-тэкуэ, жьшым бгьыгэуэ шышчтынүш. Цуэм хуабэр градусү 5 - 7, жьшым шьцэр градусү 3 - 2 шыкьүгүш.
1968 гэм Гагарин Юрий и Дьшэ медаль гьэжүвэцкь.
1893 гэм УФ-м и Президент Ельцин Борис и унафэцкь Урьсейм и гербу кьышчлэшакь шькьытэ зыфлэт бгьэм и телпэр зытүтүр.
Америкым шьчлэжүкьэ, журналист Ньмарк Кьызырлэжүр илбэ 185-р ирокуэ.
Инджьлэзым и премьер-министру кьышчлэшакьымкьэ министрү шьтэ. Нобеле и сауэгьетэм и лауреат Вьсвантер Инагэм кьызырлэжүр илбэ 146-р ирокуэ.
Адыгьэ обкомым и апы секретарү лэжкьэ, СССР-м и консул нэхьышкьэжү Ботгарием илбэ шькьыкьэ шьтэ Борзэжкь Нурь кьызырлэжүр илбэ 95-р ирокуэ.
УФ-м шькьэ зэй и доукьүр Жьпю-цэ Зинаида кьышчлэшакь махуэжү.
Тетраграм кинемюр я актэр Шьрцүлэ, СССР-м и шькьүбэ артист Ньвинный Вячеслав кьызырлэжүр илбэ 86-р ирокуэ.
Совет телевидениэм нэтихьэр шькьэ-жүкьыкь шьтэ. РСФСР-м шькьэ зэй и артисткэ Жьильшэ Светлана и ньбыкьэр илбэ 84-р ирокуэ.
КьШП-м шьчлэ кьышчлэшакь, лэпкьэ шькьэ зэй кьэрал чэндэжшэжү, ШЦАДА-Май, МАДЕН-м и академик, РСФСР-м и шькьүбэ депутатү шьтэ Темьр Умар и ньбыкьэр илбэ 88-р ирокуэ.
Медицишнэ шьнэгьэжкьэм я кандидат Шьнэгьэжкьэ Вячеслав и ньбыкьэр илбэ 45-р ирокуэ.

Дунейм и шыткьыкьүр
«proda.yandex.ru» сайтым зри-тымкьэ, Налыкь пшэр тхьэ-тэкуэ, жьшым бгьыгэуэ шышчтынүш. Цуэм хуабэр градусү 4 - 5, жьшым градусү 1 - 2 шыкьүгүш.

Зыгьэжүжүр
ЖьКьЭжэжүр Маринэц.

Лэпкьэ лушгьэ:
Ахьшэ унэмэ, бохьшэ бгьүэтынш.

